

Warszawa, 29.04.2017 r.

Dr hab. Janusz Smaza, prof. ASP

Wydział Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki

Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie

**Recenzja dorobku artystycznego
pana mgr Józefa Marii Mitka**
(opracowanie w formie maszynopisu, 3,5 strony)

Pan Józef Maria Mitka otrzymał tytuł magistra sztuki w roku 1991 na Wydziale Konserwacji Dzieł Sztuki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Pracę dyplomową pt. „Propozycja nowej metody przenoszenia malowideł ściennych o nierównej powierzchni tynku – zbrojone licowanie, wtórny negatyw” wykonał pod kierunkiem prof. M. Ostaszewskiej, w Katedrze Konserwacji Malowideł Ściennych i Rzeźby Architektonicznej. Również w tym roku opublikował część materiałów z pracy magisterskiej w „Studiach i Materiałach Wydziału Konserwacji Dzieł Sztuki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie” w tomie I, w opracowaniu zbiorowym pod red. prof. M. Ostaszewskiej, Wydawnictwo Literackie Kraków 1991.

Brał również udział w konferencji z okazji jubileuszu 40-lecia Wydziału Konserwacji Dzieł Sztuki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie w Muzeum Miasta Krakowa Pałac „Krzysztofor”, Kraków 1991.

W roku 2006 w „Domu Plastyka” Krakowskiego Oddziału Polskich Artystów Plastyków w Krakowie prezentował swoją realizację – konserwację obrazu F. Smuglewicza przy zastosowaniu wielkogabarytowego stołu próżniowego.

Od wielu lat tj. od 2008 r. prowadzi zajęcia dydaktyczne na kierunku Rynek Sztuki i Antyków na krakowskiej Akademii im. Frycza Modrzewskiego.

Od 2011 r. jest kierownikiem Pracowni Technologii Malowideł Sztalugowych w Instytucie Malarstwa i Edukacji Artystycznej na Wydziale Sztuki Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie.

W latach 2011 i 2014 brał współudział w warsztatach konserwatorskich na Wydziale Konserwacji Uniwersytetu w Geteborgu (Szwecja).

W swoim dotychczasowym dorobku bardzo aktywnie pracował i pracuje w kraju i zagranicą. M. in. w Danii, Szwecji. Szczególny ogrom pracy wykonał przy konserwacji wyposażenia „Drózek” w drodze krzyżowej rozmieszczonej na wzgórzach wokół klasztoru oo. Bernardynów w Kalwarii Zebrzydowskiej.

Jego najnowsza realizacja poświęcona konserwacji i restauracji wystroju kamieniarskiego wnętrza kaplicy cudownego obrazu Matki Boskiej Kalwaryjskiej jest przykładem połączenia wieloletniego doświadczenia i najnowszych metod konserwatorskich.

Zajmuje się transferami malarstwa ściennego, konserwacją polichromii, obrazów, sztukaterii, stiuków, powierzchni kamiennych i drewnianych – złotych i srebrzonych.

Od roku 1991 jest członkiem zwyczajnym Sekcji Konserwatorskiej Krakowskiego Oddziału Związku Polskich Artystów Plastyków.

Janusz Smolka
Wrocław 29.04.2017

Warszawa, 29.04.2017 r.

Dr hab. Janusz Smaza, prof. ASP

Wydział Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki

Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie

**Recenzja pracy doktorskiej
pana mgr Józefa Marii Mitka**

Złożona do recenzji praca doktorska pana mgr Józefa Marii Mitka nosi tytuł „Zastosowanie nowoczesnej metody czyszczenia suchym lodem szkodliwych nawarstwień z kamiennych powierzchni zabytków i dzieł sztuki. Współczesna odpowiedź na etykę i estetykę konserwatorską. Teoria i praktyka”.

Napisana pod kierunkiem prof. dr hab. Ireneusza Płuski na Wydziale Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki w Krakowie. Dotyczy dyscypliny: Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki, Specjalizacja: Konserwacja Zabytków. Rok złożenia pracy – 2016.

Praca pisemna w formie wydruku komputerowego, format A4 posiada 127 stron, na którą składają się:

Spis treści

Wstęp

1. Profilaktyczna konserwacja zabytkowych obiektów kamiennych

1.1. Czynniki niszczące kamień

1.1.1. Woda

1.1.2. Gazy atmosferyczne i zanieczyszczenia powietrza

1.1.3. Sole rozpuszczalne

1.1.4. Zmiany temperatury

1.1.5. Mechaniczne

1.1.6. Korozja metali

1.1.7. Biologiczne

1.1.8. Patyna

Rozdział 2 nosi tytuł Współczesne metody usuwania szkodliwych nawarstwień z powierzchni kamienia i posiada podtytuły:

2.1. Usuwanie nawarstwień powierzchniowych

2.1.1. Metody mechaniczne

2.1.2. Metody fizyczne i chemiczne

2.2. Usuwanie powłok olejnych

2.2.1. Rozpuszczalniki organiczne

2.2.2. Preparaty alkaliczne.

Oba te rozdziały uporządkowane są za pomocą systemu opracowanego w fundamentalnej pozycji konserwatorskiej: Domasłowski Wiesław (pod red.), Zabytki kamienne i metalowe, ich niszczenie i konserwacja profilaktyczna, Wyd. Naukowe UMK, Toruń 2011. Liczą razem 29 stron maszynopisu.

Rozdział kolejny 3 – Nowoczesna metoda czyszczenia suchym lodem.

Rozdział ten – najważniejszy w tym opracowaniu – bardzo dokładnie opisuje co to jest suchy lód, na czym polega czyszczenie zabytków z jego użyciem, zawiera ocenę metody, porównując z innymi dotychczasowymi znanymi, wyraźnie wskazuje na jej wyższość polegającą m. in. na: lepszym czyszczeniu, mniejszej ilości cykli, co równa się krótszym przestojom. Czyszczenie suchym lodem jest procesem nie wymagającym demontażu i montażu urządzeń. Polega na szybszym czyszczeniu, nie zagraża pożarem ani porażeniem prądem. Czyszczenie suchym lodem nie uszkadza większości materiałów podłoża. Nie wprowadza dodatkowej wilgoci do obiektu zabytkowego. Nie ma konieczności sprzątania odpadów wtórnych za wyjątkiem usuniętych nawarstwień. Metoda jest przyjazna dla środowiska.

Również w tym rozdziale podano przykłady zastosowania tej metody w praktyce konserwatorskiej.

Rozdział ten składa się z podrozdziałów:

- 3.1. Co to jest suchy lód?
- 3.2. Wytwarzanie suchego lodu
- 3.3. Czym jest czyszczenie suchym lodem?
 - 3.3.1. Energia kinetyczna granulki
 - 3.3.2. Efekt wstrząsu termicznego
 - 3.3.3. Termokinetyczny efekt sublimacji
- 3.4. Dmuchawy do suchego lodu
 - 3.4.1. Systemy z pojedynczym węzem
 - 3.4.2. Systemy z dwoma węzami
- 3.5. Zastosowanie w przemyśle
- 3.6. Zastosowanie w konserwacji zabytków
 - 3.6.1. Czyszczenie elewacji
 - 3.6.2. Czyszczenie kamienia
 - 3.6.3. Usuwanie pobiał
 - 3.6.4. Usuwanie nawarstwień olejnych
 - 3.6.5. Czyszczenie marmuru
 - 3.6.6. Usuwanie pleśni
 - 3.6.7. Renowacja po pożarach
- 3.7. Ocena metody
 - 3.7.1. Porównanie metody czyszczenia suchym lodem z innymi metodami
- 3.8. Przykłady zastosowania metody czyszczenia suchym lodem w praktyce konserwatorskiej
 - 3.8.1. Zator, kościół parafialny
 - 3.8.2. Kraków, Pałac arcybiskupów krakowskich

3.8.3. Czchów, kościół parafialny

3.8.4. Inne realizacje

W pierwszych podrozdziałach następuje wyjaśnienie mechanizmu tworzenia suchego lodu, na czym polega jego działanie, a także jaki sprzęt jest używany. Ponadto pokazano zastosowanie metody w przemyśle oraz bezpośrednio na zabytkach, wykorzystując częściowo informacje reklamowe firm. W kolejnych podpunktach pokazano przykłady zastosowania metody bezpośrednio na obiektach przez środowisko krakowskich konserwatorów dzieł sztuki i zabytków. Ta część liczy 40 stron tekstu wraz z fotografiami.

Rozdział 4 - Zastosowanie metody czyszczenia suchym lodem podczas konserwacji wystroju kamieniarskiego wnętrza kaplicy cudownego obrazu Matki Boskiej Kalwaryjskiej.

W skład rozdziału wchodzi:

4.1. Ustalenie optymalnej metody czyszczenia powierzchni kamiennych

4.1.1. Identyfikacja obiektu

4.1.2. Stan badań

4.1.3. Informacje historyczne do dziejów budowy i dekoracji kaplicy

4.1.4. Problematyka historyczna

4.2. Technika i technologia

4.2.1. Stratygrafia przed konserwacją

4.2.2. Stratygrafia po konserwacji

4.3. Stan zachowania i przyczyny zniszczeń

4.4. Program prac konserwatorskich

4.4.1. Wnioski i założenia konserwatorskie

4.4.2. Postępowanie konserwatorskie

4.5. Dane dotyczące konserwacji

4.5.1. Inwestor

4.5.2. Wykonawcy

4.5.3. Rzeczoznawcy

4.5.4. Czas trwania prac

4.6. Przebieg prac konserwatorskich

4.6.1. Prace w kopule kaplicy

4.6.2. Próby czyszczenia suchym lodem

4.6.3. Zabiegi techniczno-estetyczne

Rozdział ten posiada kompleksowe, choć miejscami bardzo skromne opracowanie dokumentujące wykonanie prac konserwatorskich i innych w cennym dla kultu obiekcie. Szkoda, że większość rozdziałów wypełnia wiedza dotycząca historii budowli i jej wyposażenia. Przebieg prac jak też komentarze są bardzo suchymi relacjami procesu konserwatorskiego, który był wykonany notabene jedną z najnowszych metod stosowanych w konserwacji.

Rozdział zawarty na 36 stronach wraz z licznymi fotografiami.

Rozdział 5 (1 str.) pt. Podsumowanie stanowi skromną informację. Brak m. in. informacji jak skuteczne było czyszczenie kitów cementowych (z lat 20-tych) i cementowo-wapiennych (z 1991 r.). Skupia się na opisanu metody czyszczenia suchym lodem, natomiast brak wiedzy o ostatecznym efekcie estetycznym prac w tak ważnym sanktuarium.

Na kolejnej stronie, raczej na jej połowie streszczenie w języku angielskim.

Praca zawiera 147 fotografii kolorowych i 2 fotografie czarno-białe. Wymiary fotografii czarno-białych 6,5 x 7 cm. Pozostałych – przeciętnie 7 x 5 cm, sporadycznie 14-15 x 9-11 cm. Fotografie obrazują m. in. metodę jak i jej efekty stosowane w przemyśle m. in. energetycznym, spożywczym, drzewnym a także w konserwacji przy czyszczeniu zabytków metalowych, elewacji kamiennych, nawarstwień olejnych, marmuru, pleśni.

Aparat badawczy pracy pisemnej jest nierówny. Zawiera 51 przepisów, zaskakuje nie tylko ich zastosowanie ale i sposób zapisów. I tak:

Wstęp: 1 przypis

Rozdz. 1: 0 przypisów

Rozdz. 2: 6 przypisów, ale są to informacje dodatkowe do tekstu bez podania źródeł

Rozdz. 3: 0 przypisów

Rozdz. 4: 44 przypisy, w zdecydowanej większości dotyczą opracowania historii budowli i jej wyposażenia

Bibliografia pracy. Opracowanie składa się z 43 pozycji: nieponumerowane, ułożone alfabetycznie, ale w większości brak prawidłowego zapisu (m. in. interpunkcja, liczne błędy, skróty imion)

Uwagi szczegółowe, m. in.:

str. 22 2d, str. 108 1d i 2d – zła pisownia nazwy firmy oraz nazwy produktu, brak nazwy firmy

str. 42 podpis pod fot. 4 – 3 błędy: „diadram” zamiast diagram „potrójnego” zamiast „potrójnego” i „czuszczenia” zamiast czyszczenia

str. 55 podpis pod fotografiami 23-25 – „chirurgicznych” zamiast „chirurgicznych”

str. 74 podpis pod fotografiami 72-74 – „jeżego” zamiast „Jerzego”

To tylko część przykładów niedbałości językowej Autora.

Uwagi inne, m. in.:

Metoda czyszczenia suchym lodem jak każda nowa w konserwacji jest mile widziana, przyjmowana z nadzieją, ale wiemy że nie jest uniwersalna. Dlatego należy być ostrożnym w ocenianiu jej efektów, m. in. w przypadku usuwania pleśni z powierzchni drewnianej o której jest mowa w opracowaniu. Jak wiadomo pleśń rozwija się nie tylko na powierzchni ale i w głębi struktury drewna. W tym przypadku informacja, że metoda usuwa 99,9% zarodników jest mocno zastanawiająca. Nie ma ani słowa o

usuwaniu warstw barwnych wykonanych w technice kazeinowej, zwłaszcza gdy były one zakładane na czystym podłożu kamiennym, a wiemy że powinny być usunięte.

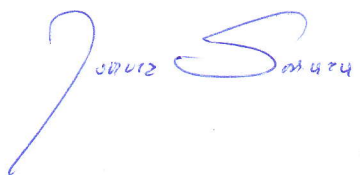
Uwagi końcowe

Przybliżenie metody czyszczenia suchym lodem nawarstwień z kamiennych powierzchni w środowisku konserwatorów jest niezwykle wysoko oceniane.

Zastosowanie jej w tak cennym i zróżnicowanym materiałowo wnętrzu całkowicie potwierdziło jej przydatność.

Wykorzystując jej rozległe właściwości uzyskano jeszcze większe „sacrum” tak blisko związane z tym miejscem.

Podsumowując całość wnioskuje o dopuszczenie Pana mgr Józefa Maria Mitka, artystę – konserwatora dzieł sztuki do obrony przewodu doktorskiego.

 29.04.2017